

ГРАДЪТ КАТО УЧЕБНА
ПЛОЩАДКА.
ИЗПОЛЗВАНЕ НА
ГРАДСКАТА СРЕДА
ЗА МОДЕРНО И
КАЧЕСТВЕНО
ОБРАЗОВАНИЕ

Деца,
КОИТО
МИСЛЯТ
за неща,
КОИТО ГИ
НЯМА

КА
ЛЕЙ
ДО
СКОП
ФОНДАЦИЯ ЗА
ДЕТСКО РАЗВИТИЕ

Children Reimagining the City and Cities
Rethinking Early Childhood Education

Изложбата **“ДЕЦА, КОИТО МИСЛЯТ ЗА НЕЩА, КОИТО ГИ НЯМА”** е поглед към един още неизследван в България потенциал на ранното образование — да бъде генератор на креативността. В нейната основа е куражът да мислим за децата не като за обекти на преподаване и възпитание, а като за носители на изследователско мислене, свобода и творчески дух, които са от извънредна важност за града. Този кураж е колкото педагогически, толкова и политически (*‘полис’* — град, гражданско участие): **“ДЕЦА, КОИТО МИСЛЯТ...”** облича в нов смисъл сградата на община Варна и заявява централно място за децата в делата на града. Дава посланието, че децата ни са граждани тук и сега, а не в бъдеще време. И прави видими връзките между детската активност, *‘полиса’* и образованието, които са в основата на колективното ни обществено израстване.

В исторически план бихме искали **“ДЕЦА, КОИТО МИСЛЯТ...”** да припомни духа на следосвобожденските реформаторски педагози, които посяват (за съжаление, за твърде кратко) демократичните семена на **“новото образование”** в България:

“Образованието трябва да обхваща всички възрасти и всички групи хора и да бъде свързано с живота — да излиза от него и да се връща в него.”
(Димитър Кацаров, 1881-1960)

В съвременен план, изложбата стъпва върху примера на детските ясли и градини в италианския град Реджо Емилия, чиято визия за образование чрез участие и непрекъсната връзка между децата и града вдъхновява над 160 държави по света:

“Образованието е право на всички, на всички деца, и като такова е отговорност на общността. Образованието е възможност за израстване и еманципация на индивида и колектива; ресурс за получаване на знания и за учене да живеем заедно; място за срещи, където се практикуват свободата, демокрацията и солидарността и където се насърчава ценността на мира.”
(Лорис Малагуци, 1920-1994)

“ДЕЦА, КОИТО МИСЛЯТ...” препраща към тези големи идеи и цели да провокира дискусия относно културата на детството в България преди, днес, утре:

Къде (и кога?) започва ученето от и чрез общността?

Как децата участват в живота на града и неговите трансформации?

Как детските гласове променят публичните пространства и възприятията на възрастните?

Какви биха били ползите за града и България, ако си поставим за цел ранното образование да бъде пазител на свободния детски дух и чудото на знанието?

**„Ако не сме в
нечия памет, има
ли ни изобщо?“**

Георги Господинов

РАРЕЩЕНО АН Е АЕЦАТА
 ДА ПРОМЕНЯТ ПРАВА?

**Градът е Вече построен.
 Други хора Вече са го построили
 и ние не може да го променяме.**
 Филип, 5г

**Ние сме много малки,
 нямаме толкова сила.** Борислав, 5г

Не ни трябва сила, ние имаме идеи.
 Мария София, 6г

МОЖЕЛИ ДА СЕ ПОЧИСТИ ГРАДИНКАТА И ДА СЕ ПОДРЖА?
 МОЖЕЛИ ДА СЕ ПОЧИСТИ ФОНТАНТ?
 КАДЕ МОЖЕМ ДА ПАСАВИМ ДЪРВЕТА И АРОМАТНИ ЦВЕТА?
 МОЖЕЛИ ДА ПОЧИСТИМ РИСУНКЪТ ОТ ПЕЙКИТ ЕР?
 МОЖЕЛИ ДА СЕ ПОЛОЖАТ ТАБЕЛИ И СКРИТИ КАМЪР

Дамян: **Аз мога, когато сега ме
Вземат от детска и да отидем с
тати с чука и пирони и да я
забием и тя вече ще е готова.**

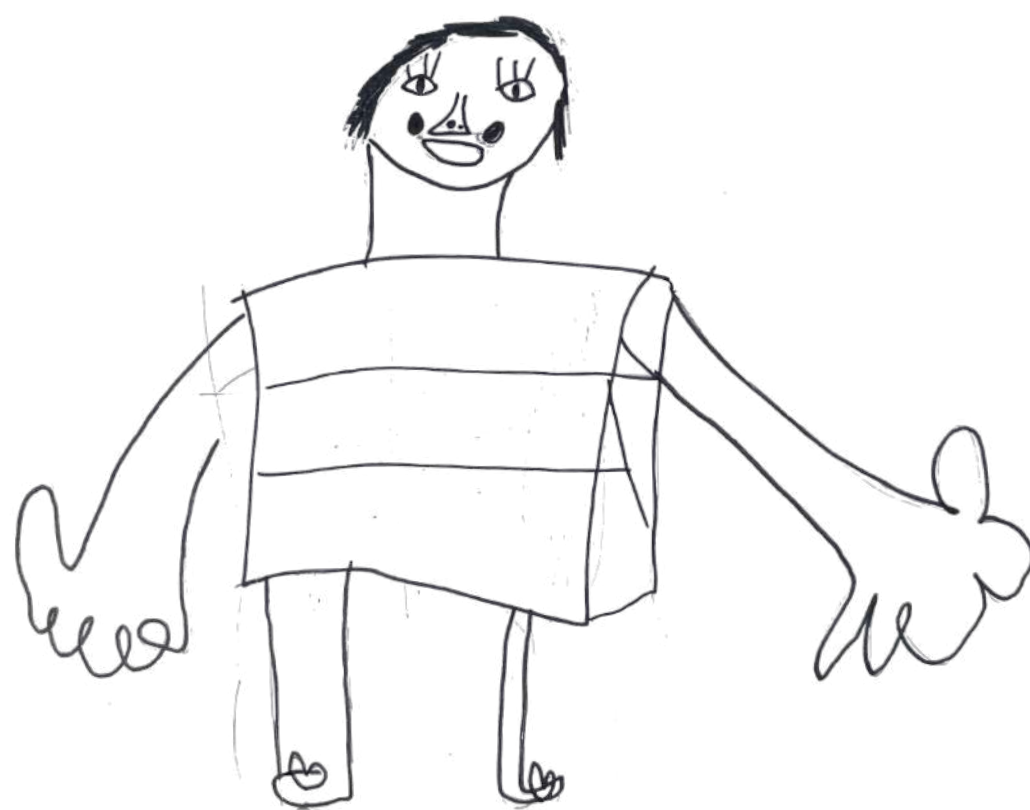
Филип: **Трябва да съобщим първо
на общината.**

Витан: **Ако тя каже “Не”, не... В
общината работи президентът.**

Виктор: **...кметът.**

Дамян: **Ще Вляза при кмета и ще
го питам дали може да оправя
пейката с татко ми.
Ако каже да, да.**

Филип: **Да попитаме кмета
къде може да посадим цветя и
дървета?**

Елена: **Кметът е най-важен,
защото той отговаря
за всички в града.**

Андреа: *Работата ни В Детската къща тук не е само да поправим пейките, а как да променим да е по-хубаво градчето!*

Дея: *На площада може да се празнуват празници.*

Витан: *На площада хората се чакат, ние Веднъж с мама чакахме брат ми. Аз исках да седна, но беше мръсно и мама каза "Не". Аз направих беседка за площада.*

Борислав: *Аз обичам да се разхождаме Вечерта с мама и да гледаме фонтани, да Вечеряме и да танцуваме!*

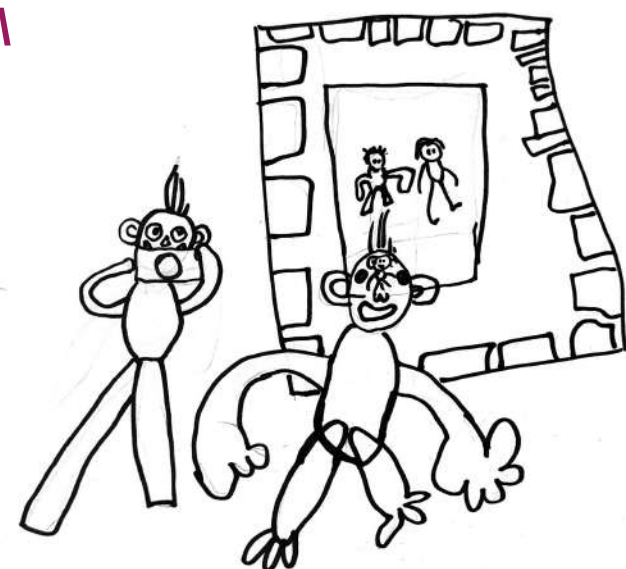
*"The whole purpose
of education is to turn
mirrors into windows."*

Sydney J. Harris

С нашите идеи градът ще стане по-хубав и по-голям. Хората ще мислят за идеите ни. Ще искат да ги снимат и да ги помнят.

Витан, 5г 9м

“Cities are constructed by adults. They are only made for individuals of working age, and are produced in the most material sense. Houses, streets, squares, workshops, cinemas, theatres, automobiles, motor-ways are built for them.

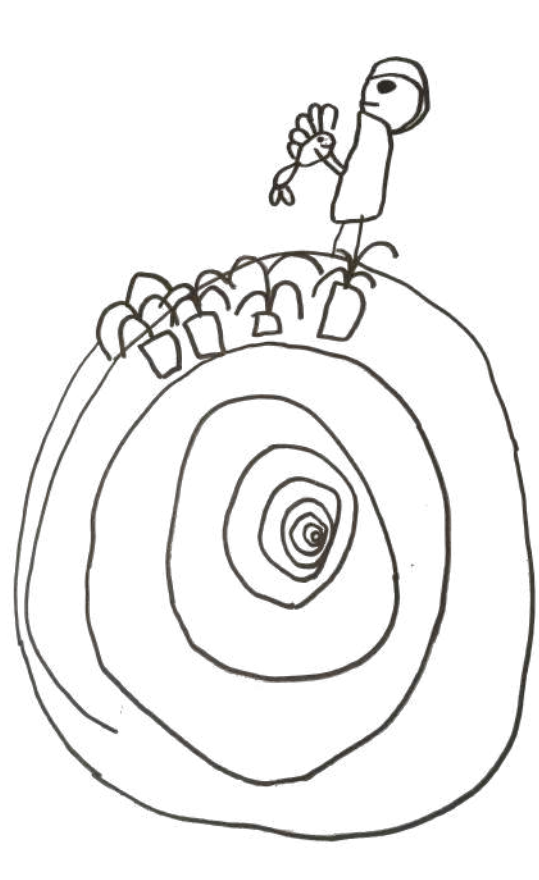
Children are completely abnormal in this anthropological model, they put up with its irrationality and its violence, they suffer its constrictions, its prohibitions and repression.

...cities that must be regained and made-to-measure for adults and for children.”

Loris Malaguzzi, 1969

Училищата трябва да се променят! Там в момента е много скучно, има само едни дълги коридори... Коридорите на училищата са супер скучни, трябва да са по-щастливи. Вухра, 13г

Думите трябва да са по-разбираеми за детския ум. Понякога в училище не разбирам какво ми говорят и не знам какво да кажа. Мила, 13г

Искам учителката по история да ми научи името. От две години имам часове с нея и така и не ми научи името. Амира, 12г

Училището трябва да ни служи, за да си развиваме мозъка. Не да запомним конкретно нещо, а как да мислим: да имаме различно мислене, логика... Добрил, 16г

Ние за някои неща даже не питаме. Ако питаме, те може да ни накажат. Примерно, за униформите — то е нещо, което не трябва да се пита. Все едно... просто е така и няма значение. Така работи системата. Мила, 13г

А трябва всички да питат. Да се сецат, и да питат! Но те забравят... Хората забравят да питат! Амира, 12г

***If the structure does not permit dialogue
the structure must be changed.***

Paulo Freire

